

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17Co/95/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3514205141
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 01. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Janáková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2020:3514205141.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Janákovvej a sudcov Mgr. Zuzany Holúbkovej a Mgr. Ivana Kubínyho v spore žalobcov: 1/ B.. F. L., trvale bytom G. XXX/XX, G. a 2/ G.. N. L., trvale bytom G. XXX/XX, G., obaja zast. JUDr. Romanom Juríkom, advokátom so sídlom Jazerná 19, Nové Zámky, proti žalovanému: CEE COLLECT Slovakia, s.r.o., so sídlom Križkova 9, Bratislava, IČO: 45 882 053, zast. BBH advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom Suché Mýto 1, Bratislava, IČO: 36 713 066, o určenie, že záložné právo k nehnuteľnostiam nie je, o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom zo dňa 28. novembra 2018, č.k. 4C/166/2014-244, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e** .

II. Žalovanému **p r i z n á v a** nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcom 1/ a 2/ v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. žalobu zamietol a výrokom II. žalovanému priznal náhradu trov konania vo výške 100 %. Rozhodoval na základe žaloby žalobcov, ktorou sa pôvodne domáhali voči právnomu predchodcovi žalovaného - spoločnosti Slovenská sporiteľňa, a.s. - neplatnosti zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam v ich vlastníctve a mandátnej zmluvy. Súd prvej inštancie rozsudkom zo dňa 3.3.2015, č.k. 4C/166/2014, žalobu žalobcov zamietol v celom rozsahu z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu. Proti tomuto rozhodnutiu bolo podané odvolanie zo strany žalobcov. Krajský súd v Trenčíne uznesením zo dňa 23.2.2017, č.k. 17Co/746/2015-179, napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Prijal záver, že žalobcovia na nimi požadovanom určení naliehavý právny záujem majú. Súd prvej inštancie po vrátení veci odvolacím súdom uznesením zo dňa 18.2.2018, č.k. 4C/166/2014-207, pripustil, aby do konania na miesto pôvodného žalovaného - spoločnosti Slovenská sporiteľňa, a.s. - vstúpil ako žalovaný spoločnosť CEE COLLECT Slovakia, s.r.o. Zároveň týmto uznesením pripustil aj zmenu žaloby. Žalobcovia sa po zmene žaloby domáhali určenia, že záložné právo žalovaného k nehnuteľnostiam v ich vlastníctve nie je. V návrhu na zmenu žaloby zastávali žalobcovia názor, že záložné právo sa premlčalo nielen tým, že veriteľ si svoju pohľadávku vhodným procesným spôsobom neuplatnil, ale neuplatnil si vhodným procesným spôsobom ani samotné záložné právo. Súd po opätovnom posúdení veci mal za to, že žalobcovia majú naliehavý právny záujem na nimi požadovanom určení. Sporné medzi stranami sporu nepovažoval uzatvorenie zmluvy o úvere, záložnej zmluvy a mandátnej zmluvy. Spor bol ohľadom skutočnosti, či došlo k premlčaniu záložného práva k predmetným nehnuteľnostiam. Dospel k záveru o nepremlčaní záložného práva, pretože premlčacia doba spočívala. Uviedol, že k zosplatneniu úveru došlo právnym predchodcom žalovaného ku dňu 24.7.2013, premlčacia doba začala plynúť dňa 25.7.2013. Týmto dňom začala plynúť premlčacia lehota

vo vzťahu k záložnému právu, táto je trojročná (§ 101 Občianskeho zákonníka, ďalej aj ako „OZ“), pričom premlčanie záložného práva sa riadi OZ aj v prípade, ak ním bola zabezpečená pohľadávka z obchodnozväzkového vzťahu (čo bola situácia prejednávaneho sporu). Podľa názoru súdu tým, že došlo k uplatneniu práva na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky realizáciou záložného práva zo strany právneho predchodcu žalovaného ako záložného veriteľa, a to s poukazom na oznámenie o začatí výkonu záložného práva zo dňa 16.9.2013 a následne oznámením o opakovanej dobrovoľnej dražbe zo dňa 4.3.2014, došlo k prerušeniu, spočívaniu plynutia premlčacej lehoty k záložnému právu s poukazom na § 112 OZ. Je pravdou, dôvodil súd, že uvedené ustanovenie hovorí priamo o uplatnení práva na súde alebo u iného príslušného orgánu, pričom právny predchodca uplatnil svoje právo prostredníctvom dobrovoľnej dražby upravenej zákonom č. 527/2000 Z.z. o dobrovoľných dražbách, avšak v tejto súvislosti súd poukázal na § 151j ods. 1 OZ, podľa ktorého ak pohľadávka zabezpečená záložným právom nie je riadne a včas splnená, môže záložný veriteľ začať výkon záložného práva. V rámci výkonu záložného práva sa záložný veriteľ môže uspokojiť spôsobom určeným v zmluve alebo predajom zálohu na dražbe podľa osobitného zákona, alebo domáhať sa uspokojenia predajom zálohu podľa osobitných zákonov. Pokiaľ zákon v § 151j ods. 1 OZ dáva možnosť záložnému veriteľovi domáhať sa výkonu záložného práva i inak, ako podaním návrhu na výkon rozhodnutia podľa Exekučného poriadku, tak i takéto uplatnenie záložného práva musí mať za dôsledok prerušenie, resp. spočívanie premlčacej lehoty. Pokiaľ sa žalovaný rozhodol, že si svoju pohľadávku voči žalobcom uspokojí prostredníctvom záložného práva realizovaného podľa zákona o dobrovoľných dražbách, jeho vôľu je potrebné rešpektovať. Súd preto žalobu ako nedôvodnú zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP.

2. Proti tomuto rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie žalobcovia prostredníctvom svojho právneho zástupcu. Nestotožnili sa s právnym posúdením súdu o nepremičaní záložného práva, a to bez ohľadu na to, či začiatok výkonu záložného práva treba považovať za okolnosť spôsobujúcu pretrhnutie premlčacej lehoty, alebo nie. Začatím výkonu záložného práva neprestáva plynúť premlčacia lehota k záložnému právu. Aj v prípade zohľadnenia začatia výkonu záložného práva, k jeho premlčaniu už došlo, keďže žalobca v jeho uplatňovaní nepokračoval. Hoci nie je až také rozhodujúce, či veriteľ už upustil od výkonu záložného práva (ak to nesprávne uviedol súd), alebo upustil od držby dražobníka. Vytýkali súdu, že právne posúdenie o pretrhnutí plynutia premlčacej lehoty neoprel o žiadne ustanovenie zákona. V zmysle § 112 OZ totiž na pretrhnutie premlčacej lehoty sa vyžaduje uplatnenie práva na súde alebo na príslušnom orgáne. Dražobník nie je ani súdom, ani „príslušným orgánom“. Ani podanie na kataster, ktorým sa záložný veriteľ domáha vyznačenia poznámky o začatí výkonu záložného práva, nemožno považovať za uplatnenie práva na súde alebo na inom príslušnom orgáne. Upozornili, že použitie analógie neprichádza do úvahy. Analógiou by sa dospelo k záveru, že začatie výkonu záložného práva má účinky v zmysle § 112 OZ. Zo žiadneho ustanovenia zákona ale nevyplyva, že by nepokračovanie vo výkone záložného práva na základe rozhodnutia súdu o zákaze jeho výkonu vydaného na návrh záložcov malo taký účinok na plynutie premlčacej lehoty, ako to konštatoval súd, teda jej neplynutie, a to ani analogickou aplikáciou ustanovenia § 112 OZ. Právo, na základe ktorého súd nariadil predbežné opatrenie, si na súde uplatnili záložcovia, nie záložný veriteľ. Úspešné uplatnenie práva dlžníka proti veriteľovi vedie k oslabeniu práva veriteľa, prípadne až k strate jeho práva. Úspešné uplatnenie práva dlžníka proti veriteľovi nemôže viesť k posilneniu hmotnoprávneho postavenia procesne pasívneho veriteľa. Záložného veriteľa nemožno nútiť uplatňovať obligačnú pohľadávku na súde, aby sa mu nepremičalo záložné právo. Nakladanie so svojimi pohľadávkami alebo právami je výlučne na majiteľovi práv alebo oprávnenom subjekte. Ak si veriteľ, vrátane záložného veriteľa, včas svoje právo neuplatní na súde, nevyhnutne to musí znamenať stratu právneho nároku ako sankciu za jeho pasivitu. Opačný prístup vytvára právnu neistotu a extrémne rozsiahly čas pre veriteľa na uplatnenie svojich práv, prakticky neurčitý čas. Takýto prístup by v extrémnom prípade mohol viesť k úspešnému uplatneniu práva dávno po smrti zodpovedných fyzických osôb proti ich potomkom. Ak súd zamietne žalobu, ktorou sa veriteľ domáha premlčanej pohľadávky (na základe vznesenej námietky premlčania, ale aj z akéhokoľvek iného dôvodu), má to na pohľadávku fatálny dopad. Teória síce hovorí, že existuje výrok zamietavého rozsudku, ale fakticky znamená jej zánik. Pre veriteľa to znamená aj to, že už nemôže podať žalobu pre takú pohľadávku, pretože skorší právoplatný rozsudok predstavuje prekážku rozhodnutej veci. Dlžníci už nemusia namietat premlčanie, ale súd musí zastaviť konanie ex officio. Za takýchto okolností už nemožno rozumne hovoriť o existujúcej pohľadávke, hoci aj v podobe naturálnej obligácie. Ide o premietnutie požiadavky právnej istoty ako jednej z kľúčových náležitostí právneho štátu. Iná situácia by nastala, ak by veriteľ po vznesení námietky premlčania vzal späť žalobu a súd by konanie zastavil. V takom prípade má zmysel hovoriť o existujúcej pohľadávke charakteru naturálnej obligácie. Uznesenie o zastavení konania nepredstavuje prekážku rozhodnutej veci a nebráni veriteľovi uplatniť si premlčanú

pohľadávku opäť na súde, samozrejme s procesným rizikom ďalšieho neúspechu. Záložné právo, na rozdiel od obligačného práva, nenúti veriteľa, aby si ho uplatnil na súde. Ani nie je mysliteľný stav, že by si záložný veriteľ uplatnil záložné právo na súde. Naopak, pred výkonom záložného práva sa musí domáhať súdnej ochrany procesnou aktivitou dlžník alebo záložca, ak je odlišný od dlžníka. Nie je teda možné v prípade premlčaného záložného práva dosiahnuť taký právny stav, ako v prípade premlčaného obligačného práva, zamietavý rozsudok na základe námietky premlčania. Požiadavka právnej istoty si aj v tejto situácii vyžaduje riešenie. Do úvahy prichádza len inverzné riešenie v porovnaní s obligačnou pohľadávkou. Ak pri premlčanej obligačnej pohľadáвке námietka premlčania navodzuje prinajmenšom z procesného hľadiska zánik pohľadávky (pričom pre dlžníka aj veriteľa je nevýznamné, či pohľadávka zanikla len procesne alebo aj hmotnoprávne), potom je potrebné navodiť obdobný stav aj v prípade premlčania záložného práva. Ten sa nedá dosiahnuť inak, ako určením jeho neexistencie (určením, že tu právo nie je). Popri výroku o zamietnutí žaloby neobstojí podľa žalobcov ani výrok o trovách. Žiadali preto zmenu napadnutého rozhodnutia tak, že žalobe súd vyhovie v plnom rozsahu a prizná im nárok na náhradu trov prvoinštančného i odvolacieho konania.

3. K podanému odvolaniu sa žalovaný písomne vyjadril prostredníctvom svojho právneho zástupcu. Konštatoval, že samotná pohľadávka premlčaná bola (čo v prejednávanej veci ani nebolo sporné), avšak k márnemu uplynutiu premlčacej lehoty na výkon záložného práva ešte nedošlo. Stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie, že záložné právo premlčané byť nemôže, pretože došlo k spočívaniu premlčacej doby. Žiadal odvolací súd o potvrdenie napadnutého rozhodnutia a o priznanie náhrady trov odvolacieho konania.

4. Krajský súd ako súd odvolací preskúmal vec podľa § 379 a § 380 ods. 1 CSP bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdiť.

5. Žalobcovia v podanom odvolaní namietali, že začatím výkonu záložného práva neprestáva plynúť premlčacia doba k záložnému právu. Konštatovali, že v zmysle § 112 OZ sa na spočívanie premlčacej doby vyžaduje uplatnenie práva na súde alebo inom príslušnom orgáne, pričom dražobník nie je ani súdom, ani iným príslušným orgánom. Zastávali názor, že ak si veriteľ, vrátane záložného veriteľa, včas svoje právo neuplatní na súde, musí to znamenať stratu právneho nároku ako sankciu za jeho pasivitu.

6. Význam premlčania v občianskom práve spočíva v nastolení stavu právnej istoty v súkromnoprávných vzťahoch. Podľa právnej teórie je tiež prejavom zásady *vigilantibus iura scripta sunt* (práva patria bdelym, tým, čo sa o svoje práva starajú). Stanovenie premlčacích dôb je snahou zákonodarcu zabrániť príliš dlhému trvaniu práv a povinností. Uplynutím zákonom stanovenej premlčacej doby zaniká, resp. sa oslabuje, nárok ako vlastnosť subjektívneho práva spočívajúca v možnosti vynúťiteľnosti štátnou mocou, ak je dlžníkom namietané premlčanie. Výsledkom je, že sa právo oslabuje iba o nárok, nezaniká však ako celok, stáva sa z pohľadávky už len tzv. naturálna obligácia. Inštitút premlčania je preto snahou právne uznať taký právny stav, ktorý nebol po dobu premlčacej lehoty dotknutý.

7. Zákonodarca v § 112 OZ konštruuje spočívanie (neplynutie) premlčacej lehoty. Vyjadruje, že počas trvania prekážky (uplatnenia práva) premlčacia doba od uplatnenia práva po dobu konania (resp. presnejšie počas stavu uplatneného práva) neplynie. Základom je tu preto téza, že veriteľ má mať zachovanú možnosť disponovať so svojim právom počas celej premlčacej doby. Ak mu leží v tejto možnosti prekážka, je jeho slobodná dispozícia s právom vylúčená. Pokiaľ by v čase takejto prekážky premlčacia doba nespočívala, dochádzalo by k zásahu do vlastníckeho práva veriteľa (inými slovami, stratil by časť svojho majetkového, vlastníckeho práva vystavením možnosti pretvorenia pohľadávky len na tzv. naturálnu obligáciu). Nezostal by chránený predmet vlastníckeho práva, majetok, chránený Ústavou SR, Listinou základných práv a slobôd a rovnako Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa záverov judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej ako „ESLP“) sa nechráni iba existujúci majetok, ale i „budúce právo môže byť považované za ‚majetok‘, iba pokiaľ už bolo nadobudnuté alebo pokiaľ je predmetom pohľadávky, ktorá je určitá. Ani nádej na uznanie vlastníckeho práva, ktoré dotyčná osoba nemá možnosť reálne vykonávať, nemožno považovať za ‚majetok‘ a rovnako je tomu tak v prípade podmienenej pohľadávky, ktorá zaniká splnením podmienky“ (rozhodnutie ESLP Glaser proti Českej republike zo dňa 14.2.2008, § 51).

8. Záložné právo je právom majetkovým, premlčaniu podlieha, pričom premlčacia doba je trojročná, ktorá začína plynúť odo dňa, keď vzniklo právo na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky zo zálohu. Premlčanie záložného práva sa riadi Občianskym zákonníkom aj v prípade, ak ním bola zabezpečená pohľadávka spravujúca sa Obchodným zákonníkom (zhodné závery plynú z nálezů Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 250/2011 zo dňa 8.12.2011). Podľa § 151j OZ má záložný veriteľ právo na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky tromi spôsobmi, pričom tieto sú rovnocenné. Môže tak spraviť (i) spôsobom určeným v zmluve, (ii) predajom zálohu na dražbe podľa osobitného zákona, alebo (iii) predajom zálohu podľa osobitných zákonov.

9. Námietky odvolateľov o nespočítaní premlčacej doby počas výkonu záložného práva na základe uvedeného neobstoja. Ak záložný veriteľ uplatnil svoje právo v rámci premlčacej doby jedným konkrétnym spôsobom, predajom zálohu na dražbe, tak stratil slobodnú vôľu disponovať týmto právom. Vznikla mu prekážka v plynutí premlčacej doby, počas ktorej prišiel o inú možnosť uspokojenia sa zo zálohu. Hoci treba prisvedčiť odvolateľom v tom, že dražobník nie je definovaný ako súd alebo iný príslušný orgán, je to naozaj súkromná spoločnosť, tak napriek vyššie konštatovanému je významné vykladať § 112 OZ vo vzájomnej súvislosti s § 151j OZ tak, ako to spravil súd prvej inštancie, pričom dôraz musí byť kladený i na teleologický výklad zákona. Chybne sa preto domnievali žalobcovia, že súd použil ako východisko pre svoje závery analógiu. V opačnom prípade by nemohlo dôjsť k spočítaniu premlčacej doby pri záložnom práve, a to by nebol záver súladný so samotným účelom inštitútu premlčania.

10. Na predchádzajúcu odvolaciu námietku nadväzovalo tvrdenie žalobcov, že k premlčaniu záložného práva už došlo, pretože žalobca (správne záložný veriteľ - pozn. odvolacieho súdu) v jeho uplatňovaní nepokračoval.

11. Platí, že premlčacia doba spočíva po celú dobu súdneho alebo obdobného konania za predpokladu, že oprávnený v začatom súdnom alebo inom konaní riadne pokračuje. Riadne pokračuje v konaní ten, „kto nebráni svojimi procesnými úkonmi jeho náležitému priebehu tak, aby toto konanie mohlo skončiť meritórnym rozhodnutím“ (rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej socialistickej republiky sp. zn. Cpj 35/78 zo dňa 24.10.1979, R 22/1979).

12. S uvedenou odvolacou námietkou sa presvedčivo vysporiadal i súd prvej inštancie, pričom odvolací súd na ňu plne odkazuje a stotožňuje sa s ňou. To, že dražobník upustil od vykonania dražby podľa § 19 ods. 1 písm. h) zákona č. 527/2002 Z.z. o dobrovoľných dražbách v dôsledku nariadeného neodkladného opatrenia súdom, ktorým zakázal žalovanému zdržať sa výkonu záložného práva, bolo iba prejavom splnenia jeho zákonnej povinnosti. Z toho dôvodu nemožno prijať záver o riadnom nepokračovaní vo výkone záložného práva záložným veriteľom. Svojimi procesnými úkonmi nebránil náležitému priebehu výkonu dražby, plnil si iba zákonnú povinnosť.

13. Súd prvej inštancie preto dospel k správne mu záveru o nepremlčaní záložného práva. Dňom 25.7.2013 začala plynúť premlčacia doba vo vzťahu k záložnému právu, nakoľko dňa 24.7.2013 došlo k zosplatneniu úveru právnym predchodcom žalovaného. Oznámením o začatí výkonu záložného práva dňa 16.9.2013 a následným oznámením o opakovanej dražbe došlo k spočítaniu premlčacej doby podľa § 112 OZ.

14. Vzhľadom na všetko vyššie uvedené odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP).

15. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % voči žalobcom, nakoľko bol v odvolacom konaní plne úspešný. V zmysle § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov bude rozhodovať súd prvej inštancie.

16. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolaťel musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).